

1. Mədəniyyətşünaslığın təşəkkülünün əsas mərhələlərini göstərin

- a) **fəlsəfi, empirik, tətbiqi**
- b) kütləvi, ali
- c) nəzəri, praktiki
- d) verbal, yazılı, praktiki
- e) heç biri

2. Evolyusionist konsepsiyanın səciyyəvi cəhətlərini göstərin

- a) müxtəlif mədəniyyətlərin müqayisəli təhlili
- b) mədəniyyətin inkişafı ideyasından istifadə olunması
- c) mədəni fenomenlərin fəlsəfi – psixoloji təfsiri
- d) **bunların hamısı**
- e) bunların heç biri

3. Sosial psixoloji istiqamətdə semiotikanın hansı səpgisi var?

- a) sintaksis
- b) semantik
- c) pragmatik
- d) **bunların hamısı**
- e) bunların heç biri

4. Struktur-antropoloji konsepsiya

- a) **müasir dilçiliyin və semiotikanın əsasında yaranmışdır**
- b) ünsüyyət haqqında təlimdir
- c) predmetlərin işarələrdə təzahürünü araşdırır
- d) Bunların hamısı
- e) Bunların heç biri

5. Struktur-antropoloji konsepsiyaya görə

- a) **mədəniyyət simvolik sistemdir**
- b) mədəniyyət sistem və elementin nisbətidir
- c) mədəni struktur tam və hissələrdən ibarətdir
- d) antropologiyanın struktur elementidir
- e) Bunların hamısı

6. Nəzəri-fəal istiqamətin elementlərini göstərin:

- a) işarə forması

- b) mənə əlaqəsi
- c) obyektiv məzmun
- d) bunların hamısı**
- e) bunların heç biri

7. Əsaslı Nitsşe və Diltey tərəfindən qoyulmuş mədəniyyətsünaslıq məktəbinin adını göstərin

- a) Mənəvi – tarixi məktəb**
- b) Amsterdam məktəbi
- c) Amerika antropoloji məktəbi
- d) İrəqçi – antropoloji məktəb
- e) hermenevtika

8. Mədəniyyət:

- a) Bioloji təkamülün məhsuludur;
- b) Instinktiv fəaliyyətdir;
- c) Maddi istehsalın göstəricisidir;
- d) Sosial-mənəvi fəaliyyətdir;**
- e) Kainatın təkamül qanunlarına tabe olan təbii prosesdir.

9. İnsanın mövcudluq mühiti kimi mədəniyyətə daxildir:

- a) “Vəhşi” və ya “birinci təbiət”;
- b) İnsana xas olan bütün fəaliyyət formaları;**
- c) Okeanların təki;
- d) Günəş sistemi;
- e) Bunların heç biri.

10. Mədəniyyətə aiddir:

- a) Dəyişdirici-yaradıcı fəaliyyəti;
- b) “insaniləşmiş” və ya “ikinci təbiət”;
- c) Maddi istehsal fəaliyyəti;
- d) Toplanmış təcrübəni qoruyub saxlamağın sosial mexanizmləri;
- e) Bunların hamısı;.**

11. Mədəniyyət anlayışının bağlı olduğu “kultura” sözü:

- a) İngilis mənşəlidir;
- b) Rus mənşəlidir;
- c) Yunan mənşəlidir;
- d) Latın mənşəlidir;**
- e) Ərəb mənşəlidir.

12. Siseronun fikrincə mədəniyyət:

- a) Torpağı şumlamaq sənətdir;
- b) Bədənə qulluq etmək sənətdir;
- c) İnsan ağılını tərbiyə edib yetişdirməkdir;**
- d) Dövlət başçısı yetişdirmək sənətdir;
- e) Bunların heç biri deyil.

13. Qədim yunanlar mədəniyyətin ali məqsədini:

- a) Yüksək peşəkarlığa malik sənətkar yetişdirməkdə;
- b) Allahlara hörmət hissi tərbiyə etməkdə;
- c) Ticarəti və sənəti inkişaf etdirməkdə;
- d) Alim yetişdirməkdə;
- e) İdeal vətəndaş yetişdirməkdə görürdülər.**

14. Mədəniyyətin hansı hadisə ilə eyni vaxtda meydana gəlməsi bildirilir?

- a) İnsanın yaranması**
- b) Sivilizasiyanın yaranması
- c) Sivilizasiyanın sona çatması
- d) Əkinçilik və maldarlığın meydana gəlməsi
- e) Əkinçiliyin meydana gəlməsi

15. Ən erkən mərhələdə incəsənətin səciyyəvi xüsusiyyəti olan sinkretizm sözünün mənası nədir

- a) Müxtəlif baxışların ayrılması
- b) Bölünmə
- c) Müxtəliflik
- d) Birləşmə-müxtəlif baxışların əlaqəsi**
- e) Qruplaşma

16. Mədəniyyət sözünün mənası:

- a) Cultura sözündən olub-ışləmə, tərbiyə, inkişaf və tərəqqi deməkdir.**
- b) Cultura sözündən olub-vətəndaş, müdrik, mülk, dövlət deməkdir
- c) Cultura sözündən olub-yaşamaq, yaşayıb yaratmaq deməkdir
- d) Cultura sözündən olub-becərmək, yaratmaq, istehsal etmək deməkdir
- e) Mədinə sözündən olub-ışləmə, tərbiyə, inkişaf və tərəqqi deməkdir

17. Azərbaycan dilində işlədilən mədəniyyət sözü hansı dildən götürülmüşdür?

- a) Fars
- b) Ərəb**
- c) Hind
- d) Türk

e) Latın

18. Q.Morqan hansı əsərin müəllifidir:

- a) **"Qədim cəmiyyət"**
- b) "Risk cəmiyyəti"
- c) "Sivilizasiyaların toqquşması"
- d) «Davamlı inkişaf konsepsiyası"
- e) "İbtidai mədəniyyət"

19. J.J.Russo aşağıda göstərilənlərdən hansını tənqid etmişdir

- a) **Mədəniyyəti**
- b) Sivilizasiyanı
- c) mənəvi dəyərləri
- d) adətləri
- e) heç birini

20. Aşağıdakılardan hansı mədəniyyəti səciyyələndirir:

- a) İnsanda insani başlanğıcın inkişaf ölçüsü;
- b) İnsanın maddi-dəyişdirici fəaliyyəti;
- c) İnsanın mənəvi yaradıcılıq formaları;
- d) Dəyərlərin mövcudluq məkanı;
- e) **Bunların hamısı.**

21. Sivilizasiya və mədəniyyət anlayışlarını ilk dəfə kim fərqləndirmişdir

- a) **İ.Kant**
- b) Russo
- c) Holbax
- d) F.Nitsşe
- e) O.Şpenqler

22. Mədəniyyətin tənqidi cərəyanının banisi kimdir?

- a) **F.Nitsşe**
- b) K.Marks
- c) Tolstoy
- d) Holbax
- e) Russo

23. İnsanın mənəvi tələbatlarının inkişafı nə ilə əlaqələndirilir?

- a) İqtisadi fəaliyyət ilə;
- b) Fərdin fizioloji imkanları ilə;
- c) Müxtəlif oyunlarda iştirak etmək ilə;
- d) Sosial-siyasi fəallıq göstərməsi yolu ilə;
- e) **Uzunmüddətli təhsil və tərbiyə ilə.**

24. Mədəniyyət XX əsrdə hansı ABŞ alimi tərəfindən elm kimi tədqiq olunmağa başlanmışdır?

- a) L.Q.Morqan
- b) N.A.Berdyayev
- c) **L.Uayt**
- d) N.Danilevski
- e) Z.Freyd

25. Mədəniyyət morfologiyası haqqında nəzəriyyə yaradan alim hansıdır?

- a) **O.Şpenqler**
- b) L.Q.Morqan
- c) M.T.Siseron
- d) N.A.Berdyayev
- e) Z.Freyd

26. B.e.ə III minilliyə, tunc dövrünün erkən çağına aid olan və Maykop adını alan mədəniyyət harada yayılmışdır?

- a) Orta Asiya
- b) Cənubi Qafqaz
- c) **Şimali Qafqaz**
- d) Şərqi Asiya
- e) İran ərazisi

27. "Mədəniyyət" anlayışı müasir anlamda ilk dəfə hansı ölkədə öz təsdiqini tapmışdır?

- a) Yunanıstanda
- b) Misirdə
- c) İtaliyada
- d) **Almaniyada**
- e) Fransada

28. Mədəniyyətinşünaslığın müstəqil elm kimi formalaşmasının ilkin mərhələsi şərti olaraq necə adlandırılır

- a) **fəlsəfi dövr**
- b) nəzəri səviyyə

- c) empirik mərhələ
- d) tətbiqi dövr
- e) mifologiya

29. Məzmununa görə mədəniyyət özündə hansı xüsusiyyətləri əks etdirir:

- a) **Unikal.**
- b) Şəxsi
- c) Sosial .
- d) Ümumi.
- e) Bunların hər birini.

30. İnsanın səciyyəvi cəhətlərinin üzə çıxması özünü nədə göstərir:

- a) Fəaliyyətdə.
- b) **Bədii boyalarda.**
- c) Qarşılıqlı ünsiyyətdə.
- d) Şüurlu fəaliyyətdə.
- e) Elmi təfəkkürdə.

31. İnsan konkret tarixi zamanda və sosial məkanda hansı prosesdə formalaşır:

- a) **Praktik fəaliyyət və tərbiyə prosesində.**
- b) Əmək fəaliyyəti və tərbiyə prosesində.
- c) Sosial məkanda və tərbiyə prosesində.
- d) Təlim və tərbiyə prosesində.
- e) Bədii elmi.

32. Mənəviyyatın kodlaşdığı genetik yaddaş hansıdır:

- a) Etnik- ədəbi
- b) Etnik - sosioloji
- c) Etnik- mənəvi
- d) **Etnik- ontoloji**
- e) Etnik-psixoloji.

33. Din mədəniyyətin əsas məqsədini:

- a) Kamil insan tərbiyə etməkdə;
- b) Elmi insan yetişdirməkdə;
- c) Maddi və mənəvi tələbatlar arasında harmoniya yaratmaqda;
- d) **Ruhun xilasına inam və etiqad hissi tərbiyə etməkdə;**
- e) Gözəlli qiyətləndirmək bacarığı tərbiyə etməkdə görür.

34. Totemizm nə deməkdir?

- a) Göy cisimlərinə olan sitayiş
- b) Oda olan sitayiş
- c) Canlı və ağaclara olan sitayiş
- d) Vəhşi heyvanlara olan sitayiş**
- e) Torpağa olan sitayiş

35. Animizm

- a) ruhlara etiqadla bağlıdır**
- b) İnsan kollektivləri ilə müəyyən heyvan arasında qan qohumluğu əlaqələrinə inam ifadə edən etiqad növüdür
- c) milli dinlərdən biridir
- d) dünya dinidir
- e) hind fəlsəfəsində bir cərəyandır

36. Totemizm

- a) insan kollektivinin təbiət və kainatla vəhdətinə, universal əlaqələrinə inamı ilə bağlıdır**
- b) büt-pərəstliyin bir qoludur
- c) buddizmin ilkin adıdır
- d) Çin fəlsəfəsində bir cərəyandır
- e) Bunlardan heç biri

37. Animizm termininin elmi mahiyyət kəsb etməsi ingilis etnoloqu E.B.Teylorun hansı fundamental əsərindən başlayır?

- a) "Mədəniyyət və cəmiyyət"
- b) "Tuskulan"
- c) "Totem və tabut"
- d) "İbtidai dövr"
- e) "İbtidai mədəniyyət"**

38. Dinin ən qədim forması nə hesab edilir?

- a) Totemizm
- b) Magiya**
- c) Zərdüştlük
- d) Göy cisimlərinə sitayiş
- e) Təkallahlılıq

39. Fetişizm nəyin bir növüdür?

- a) Totemizmin
- b) Buddizmin

- c) **Magiyanın**
- d) Sitayışın
- e) sivilizasiyanın

40. Mifoloji dünyagörüşünün dağılması hansı səbəblə şərtlənir:

- a) əmək alətlərinin təkmilləşməsilə;
- b) əmək bölgüsünün inkişafı ilə;
- c) ibtidai insanın əmək vərdislərinin inkişafı ilə;
- d) adət-ənənələrin nüfuzdan düşməsilə;
- e) **bunların hamısı ilə**

41. Fəlsəfə dindən nədə fərqlənir:

- a) **Dünyanı rəşional şəkildə dərk etməkdə;**
- b) Dünyagörüşünə səmtlənəkdə ;
- c) Konkret təcrübə və müşahidənin hədudlarını aşmaqda;
- d) İnsanın mütləq (bitkin) həqiqətə olan tələbatına cavab verməkdə;
- e) Bunların heç birində;

42. Allahın mahiyyəti haqqında dini təlimlər məcmusuna nə deyilir:

- a) **teologiya**
- b) monadologiya
- c) antroposentrizm
- d) fenomenologiya
- e) ontologiya

43. Mədəniyyətin ilk tarixi tipi aşağıda göstərilənlərdən hansıdır?

- a) **mifologiya**
- b) din
- c) fəlsəfə
- d) elm
- e) incəsənət

44. Dünyanın yaranması, təbiət hadisələri, ilahi varlıq, bütövlükdə mövcudat haqqında fantastik təsəvvürlərin ibtidai səviyyəsindən ibarət dünyagörüşü forması necə adlanır?

- a) animizm
- b) **mifologiya**
- c) din
- d) fetişizm
- e) elm

45. Təbiət hadisələrinin canlandıran, onların insana bənzədən ibtidai təlim necə adlanır?

- a) **animizm**
- b) mifologiya
- c) magiya
- d) fetişizm
- e) totemizm

46. Teoloqlar tərəfindən yaradılan müəyyən ideya və müddəalar sistemi necə adlanır?

- a) dini təsəvvür
- b) dini psixologiya
- c) **dini ideologiya**
- d) dini ayin
- e) dini sitayiş

47. Dini psixologiya nədir?

- a) Teoloqlar tərəfindən yaradılan müəyyən ideya və müddəalar sistemidir
- b) Dünyanın yaranması, təbiət hadisələri, ilahi varlıq, bütövlükdə mövcudat haqqında fantastik təsəvvürlərin məcmusudur
- c) İnsanlarla müəyyən heyvan, bitki növləri, habelə hər hansı predmet arasında fəvqəltəbii qan qohumluğu əlaqələrinə etiqaddan ibarət təlimdir
- d) **İnsanların bilavəstə həyat şəraitinin inikası olan dini təsəvvürlər, hisslər, əhval-ruhiyyə tərəflərinin məcmusudur**
- e) Təbiət hadisələrinin canlandıran, onların insana bənzədən təlimdir

48. Din özündə hansı elementləri birləşdirir: 1. Dini şüur. 2. Dini təsəvvür. 3. Dini psixologiya. 4. Dini ideologiya. 5. Dini hiss. 6. Dini sitayiş.

- a) **2,5,6**
- b) 1,3,4
- c) 2,4,6
- d) 1,4,5
- e) 3,4,6

49. Dini təşkil edən əsas elementlər hansılardır:

- a) Dini idrak, dini fəaliyyət, dini təqlid etmə;
- b) Dini etika, dini estetika, dini hüquq;
- c) Dini rəssionallıq, dini empirizm, dini relyativizm;
- d) Dini hafizə, dini əhval-ruhiyyə, dini qavrayış;
- e) **Dini şüur, dini pərəstiş, dini təşkilatlar?**

50. Mədəniyyət:

- a) Fərdiyyətçilik deməkdir;
- b) İnkişaf ideyasıdır;
- c) Fərdi maraqlarla sosial tam arasında harmoniya yaratmaq vasitəsidir;**
- d) Siyasi idarəetmə formasıdır;
- e) Bunların heç biri deyil.

51. Mifoloji dünyagörüşü öz gücünü nədən alırdı:

- a) İnsanın emosiyalarından;
- b) Tək Allaha inamdan;
- c) Adət-ənənələrin nüfuzundan;**
- d) Məntiqi təfəkkürdən ;
- e) Bunların heç birindən?

52. Dünyanın Allah tərəfindən heçdən yaradıldığını bəyan edən dünyagörüş necə adlanır:

- a) kreasionizm**
- b) dialektika
- c) dualizm
- d) monoteizm
- e) monizm

53. Mifoloji dünyagörüşün əsas formalarını seçin: 1.Epos. 2.Nağıl. 3.Ehkam. 4.Əfsanə. 5.Donktrina. 6.Atalar sözləri. 7.Nəzəriyyə.

- a) 1, 3, 4, 7
- b) 4, 5, 6, 7
- c) 1, 2, 4, 6**
- d) 3, 5, 6, 7
- e) 2, 3, 5, 6

54. Mifi bəşəriyyətin şüuraltı xatirəsi hesab edən mütəfəkkir kimdir?

- a) K.Marks
- b) A.Adler
- c) K.Yunq
- d) Platon
- e) Z.Freyd**

55. Ruhlara etiqadla bağlı təlimləri seçin: 1.Fetişizm. 2.Magiya. 3.Animizm. 4.Totemizm.

- a) 1,2
- b) 2,3**
- c) 3,4

- d) 1,4
- e) 2,4

56. İnsanlarla müəyyən heyvan, bitki növləri, habelə hər hansı predmet arasında fəvqəltəbii qan qohumluğu əlaqələrinə etiqaddan ibarət təlim hansıdır?

- a) animizm
- b) mifologiya
- c) magiya
- d) fetişizm
- e) **totemizm**

57. Buddizmə etiqad edən insanın əsas məqsədi nədir?

- a) mokşa
- b) sansara
- c) dxarma
- d) **nirvana**
- e) karma

58. İnsanların bilavəstə həyat şəraitinin inikası olan dini təsəvvürlər, hisslər, əhval-ruhiyyə tərəflərinin məcmusu nədir?

- a) dini təsəvvür
- b) **dini psixologiya**
- c) dini ideologiya
- d) dini ayin
- e) dini sitayiş

59. “Biz ona görə Tanrıya inanırıq ki, bunu bizim əxlaqımız tələb edir” – fikrinin müəllifi kimdir?

- a) Hegel
- b) Freyd
- c) Marks
- d) Teylor
- e) **Kant**

60. “Tanrıya inam insanların xeyrinədir. Allah ona görə mövcuddur biz ona inanırıq” tezi hansı təlimə aiddir?

- a) neotomizm
- b) **praqmatizm**
- c) personalizm
- d) ekzistensializm
- e) freydizm

61. Mədəniyyətin tənqidi cərəyanının banisi kim olmuşdur

- a) **F.Nitsşe**
- b) O.Şpenqler
- c) Tolstoy
- d) J.J.Russo
- e) K.Marks

62. Əxlaqın əsas kateqoriyaları

- a) xeyir və şər
- b) Borc
- c) ləyaqət
- d) **Bunların hamısı**
- e) Bunlardan heç biri

63. Əxlaqi şüurun strukturunu təşkil edən amillər

- a) normalar sistemi
- b) əxlaqi ideal
- c) əxlaqi prinsiplər
- d) **Bunların hamısı**
- e) Bunlardan heç biri

64. Din özündə aşağıdakı elementləri ehtiva edir

- a) Dini təsəvvürlər və ya mifoloji element
- b) Dini hisslər və ya emosional element
- c) Dini fəaliyyət və ya sitayiş, ayin və mərasimlər
- d) **Bunların hamısı**
- e) Bunlardan heç biri

65. Ziqmund Freydə görə

- a) **bəşəriyyətin şüuraltı xatirəsi və yaddaşdır**
- b) elmin qaynağıdır
- c) dünyanın sonu haqqında bilikdir
- d) ilkin başlanğıcları öyrənir
- e) dini inancların mənbəyidir

66. Mif –

- a) müxtəlif xalqların dünyanın yaranması, təbiət hadisələri, fantastik varlıqlar haqqındakı təsəvvürlərinin sistemləşdirilmiş dünyagörüşü formasıdır
- b) Fəlsəfi bilik növüdür
- c) mistika haqqında təsəvvürlər məcmusudur
- d) dini etiqad növüdür
- e) Bunların hamısı

67. Zərdüşt dünya tarixini aşağıdakı hansı üç eraya bölürdü 1.Xaos. 2.Harmoniya. 3.Qaranlıq. 4.Yaradılış. 5.İşıq.

- a) 1,2,3
- b) 3,5,2
- c) **4,1,2**
- d) 1,3,5
- e) 5,2,1

68. Xristianlığı "mütləq" və "sonsuz" din adlandıran mütəfəkkir kim idi?

- a) **Hegel**
- b) Freyd
- c) Marks
- d) Teylor
- e) Kant

69. Azadlıq, məənəviyyət və gözəllik yunanların gündəlik həyatına nüfuz edir – fikrindən çıxış edən mütəfəkkir kim olmuşdur?

- a) Kant
- b) Marks
- c) Freyd
- d) **Hegel**
- e) Yunq

70. İncəsənətin əsas məqsədi nədir:

- a) Maddi və məənəvi inkişaf;
- b) İctimai problemləri həll etmək;
- c) Rəsonal idraki intensivləşdirmək;
- d) Məənəvi fəaliyyət sahələrini əlaqələndirmək;
- e) **Estetik zövqə alma.**

71. Struktur baxımından məənəvi istehsalın hansı əsas növləri fərqləndirilir:

- a) Sosial ,siyasi;
- b) Ekoloji, fizioloji;

- c) Rasional, irrasional, empirik;
- d) Hüquqi, texniki, psixoloji;
- e) **Elmi, estetik, dini**

72. Bir sistem kimi mədəniyyət hansı formalarda mövcuddur:

- a) **Maddi və mənəvi.**
- b) Yaradıcılıq
- c) Reprodiktiv
- d) Kütləvi
- e) Əqli

73. Maddi mədəniyyət hansı fəaliyyət sahələrini əhatə etmir:

- a) **elm**
- b) nəqliyyat
- c) əmək vasitələri
- d) geyim
- e) bina

74. İncəsənətin əsas funksiyası hansıdır:

- a) İdrakı;
- b) Tərbiyəvi;
- c) Aksioloji;
- d) Memorial;
- e) **Estetik**

75. İncəsənətin əsas məqsədi nədir:

- a) Maddi və mənəvi inkişaf;
- b) İctimai problemləri həll etmək;
- c) Rasional idraki intensivləşdirmək;
- d) Mənəvi fəaliyyət sahələrini əlaqələndirmək;
- e) **Estetik zövqalma.**

76. Mənəvi mədəniyyət ictimai praktikada aşağıdakı formalarda realizə olunur:

- a) mif
- b) incəsənət
- c) din
- d) fəlsəfə
- e) **sadalanların hamısında**

77. Mənəvi istehsal sahəsi kimi elmin əsas məhsulu nədir:

- a) sosial norma və mədəni nümunələr
- b) anlayışlar, qanunlar, nəzəriyyələr**
- c) institutlar və universitetlər
- d) həqiqət
- e) cəmiyyətin məhsuldar qüvvələri

78. Maddi mədəniyyətə aiddir:

- a) musiqi əsərləri
- b) dini təlimlər
- c) binalar və yollar**
- d) fəlsəfi ideyalar
- e) hüquqi normalar

79. Maddi mədəniyyət nəyə xidmət edir:

- a) insanın estetik zövqünü formalaşdırmağa
- b) etiqadı möhkəmləndirməyə
- c) məntiqi təfəkkürü inkişaf etdirməyə
- d) əxlaqı kamilləşdirməyə
- e) bioloji tələbatların ödənilməsinə**

80. Maddi mədəniyyətin strukturuna daxildir:

- a) siyasi münasibətlər
- b) əmək vasitələri və sosial təsisatlar**
- c) dini qurumlar
- d) yaradıcılıq təşkilatları
- e) tərbiyə sistemi

81. Kütlənin tələbatına uyğun yaradılan mədəniyyət necə adlanır:

- a) kütləvi.**
- b) elitar.
- c) gənclər
- d) Qrup
- e) submədəniyyət

82. Elitanın tələbatına uyğun yaradılan mədəniyyət necə adlanır:

- a) kütləvi
- b) elitar**
- c) gənclər
- d) qrup

e) submədəniyyət

83. Kütləvi mədəniyyət nəyin tələbatına görə yaradılır:

- a) **Kütlənin.**
- b) Cəmiyyətin.
- c) Dövlətin.
- d) Fərdin.
- e) Qrupun.

84. Kütləvi və elitar mədəniyyət konsepsiyasının müəllifi kimdir?

- a) **Ortega-i-Qasset**
- b) F.Qumboldt
- c) Şpenqler
- d) Şopenhauer
- e) Diltey

85. İncəsənətin əsas məqsədi nədir

- a) Maddi və mənəvi inkişaf
- b) İctimai problemləri həll etmək
- c) Rəşional idraki intensivləşdirmək
- d) Mənəvi fəaliyyət sahələrini əlaqələndirmək
- e) **Estetik zövqəalma**

86. Mədəni normaların geniş təsnifatını kim vermişdir?

- a) A.Berqson
- b) **U.Q.Samper**
- c) T.Hobbs
- d) R.Dekart
- e) Dostayevski

87. "Mədəni normalar" anlayışı nəyi ehtiva edir?

- a) zövq və meyllər
- b) Vərdislər
- c) Adət və ənənələr
- d) Bunların heç biri
- e) **Bunların hamısı**

88. Stereotip anlayışı nəyi ehtiva edir?

- a) **Vərdislər**
- b) adətləri
- c) mərasimləri
- d) qanunu
- e) dəbi

89. Vərdiş nəyə deyilir?

- a) **müəyyən şəkildə qərarlaşmış davranış sxemidir**
- b) cəmiyyət tərəfindən bəyənilmiş kütləvi fəaliyyət formasıdır
- c) sələflərdən gələn ənənədir
- d) adət vasitəsilə təsbit edilmiş hərəkətlərin məcmusudur
- e) qısamüddətli emosional həvəsidir

90. Zövq anlayışı nəyi ehtiva edir?

- a) **nəyəsə meyl və ya həvəs göstərməkdir**
- b) dünyagörüşün səviyyəsini
- c) mentallığı
- d) dini mənsubiyyəti
- e) heç birini

91. Marağ nədir?

- a) **qısamüddətli emosional həvəsidir**
- b) nəyəsə meyl və ya həvəs göstərməkdir
- c) tələbat növüdür
- d) tələb və təklifin nisbətidir
- e) Bunların hamısıdır

92. Dəb nədir?

- a) **Böyük qrupları əhatə edən maraqların dəyişməsidir**
- b) qısamüddətli emosional həvəsidir
- c) bir dövrü əhatə edən geyim tendensiyasıdır
- d) dövrlə uyğunlaşmaqdır
- e) geyim tərzidir

93. Estetik mədəniyyəyə nə daxildir?

- a) estetik hisslər
- b) ideal
- c) zövq
- d) estetik biliklər

e) Bunların hamısı

94. Estetik mühit nədir?

- a) estetik mənəvi dəyərlərin vəhdəti**
- b) gözəl insanlarla əhatə olunmaq
- c) gözəl zahiri görünüş
- d) gözəl geyinmək
- e) zövqlü olmaq

95. Estetik mədəniyyət nəyi ehtiva edir?

- a) qısamüddətli emosional həvəsidir
- b) gözəl geyinməyi
- c) intellektual səviyyəni
- d) zahiri və daxili gözəlliyin vəhdətini
- e) Bunların heç birini**

96. Dəyər nədir?

- a) sosial cəhətdən bəyənilən insanların qəbul etdiyi təsəvvürlər sistemidir**
- b) mənəvi və maddi tələbatların uyğunlaşmasıdır
- c) qısamüddətli emosional həvəsidir
- d) adət vasitəsilə təsbit edilmiş hərəkətlərin məcmusudur
- e) cəmiyyətin irəli sürdüyü davranış qaydasıdır

97. Normalar nədir?

- a) insan davranışını tənzimləyən qaydalardır**
- b) adət və ənənələrin uzlaşmasıdır
- c) cəmiyyət tərəfindən bəyənilmiş fəaliyyətin qiymətləndirilməsidir
- d) cəmiyyətin irəli sürdüyü davranış qaydasıdır
- e) adət və ənənələrin tələbidir

98. Mədəni normalar hansı formalarda təzahür edir?

- a) icazə və yasaq**
- b) tərif və ya tənqid
- c) alqış və təqdir
- d) tövsüyə və məsləhət
- e) stimül və motivasiya

99. Mədəni normaların geniş təsnifatını kim vermişdir?

- a) A.Berqson**

b) U.Q.Samper

c) T.Hobbs

d) R.Dekart

e) Dostayevski

100. Maddi mədəniyyət-

a) maddiləşmiş insan tələbatlarının məcmusudur

b) maddi tələbatların ödənilməsi üsullarının humanistləşməsidir

c) mənəvi və maddi tələbatların balanslaşdırmasıdır

d) texniki tərəqqinin nailiyyətlərinin ehtiva edir

e) Bunlardan heç biri

101. Mədəniyyətin hansı səviyyələri var?

a) ixtisaslaşmış, adi

b) nəzəri, tətbiqi

c) ali, empirik

d) yazılı, verbal

e) elitar, kütləvi

102. Təşkilat mədəniyyəti –

a) təsəvvürlər, simvollar, dəyərlər sistemidir

b) struktur və təşkilatların məcmusudur

c) sistem yaradıcı amildir

d) siyasi dəyərlər sistemidir

e) partiya və ictimai birliklərin mədəniyyətidir

103. təşkilat mədəniyyətinin növlərini göstərin;

a) bazar, bürokratik, klan

b) maddi, mənəvi

c) ali- nəzəri, adi-empirik

d) sənət, din

e) dövlət və qeyri dövlət

104. dinin əsasında –

a) inam, hiss, emosiya durur

b) rəşional biliklər dayanır

c) empirik hadisələr durur

d) məntiqi bilik dayanır

e) Bunlardan heç biri

105. Mənəviyyat

- a) **cəmiyyət üzvlərinin baxışları, davranış normalarının əks olunduğu ictimai şüur formasıdır.**
- b) Yüksək intellektual səviyyədir
- c) cəmiyyət üzvlərinin davranış normalarının tənzimləyicisidir
- d) vicdan və ləyaqət anlayışlarının vəhdətini ehtiva edir
- e) əxlaq deməkdir

106. Şərəf anlayışının məzmununa nə daxildir

- a) Əxlaqi borc
- b) adət – ənənələrə rıyayət
- c) ləyaqət
- d) **öz sözünə sahib olmaq, qeyd – şərtsiz düzlük**
- e) Bunlardan heç biri

107. Əxlaqi borc nəyi ifadə edir

- a) **Əxlaq normalarına əməl edilməsini zəruriləşdirən prinsipdir**
- b) adət ənənələrə əməl etməkdir
- c) ictimai rəylə hesablaşmaqdır
- d) valideyn qarşısındakı borcu ifadə edir
- e) Bunların hamısını

108. Elmin etik normaları aşağıdakı amillərlə şərtlənir

- a) əqli mülkiyyətə ehtiramla yanaşmaq
- b) elmi axtarışlarda qərəzsizlik prinsipinin gözlənilməsi.
- c) elmdə sosial məsuliyyətə riayət olunması.
- d) **Bunların hamısı**
- e) Bunlardan heç biri

109. Siyasi mədəniyyət terminini ilk dəfə kim işlətməşdir?

- a) **Herder**
- b) Aristotel
- c) Hegel
- d) Şelling
- e) İ.Qandi

110. Maddi mədəniyyətin əsas sahələrini göstərin:

- a) texnologiya
- b) nəqliyyat
- c) tikinti
- d) **sadalananların hamısı**

e) heç biri

111. Estetik şüur

- a) **ictimai varlığı konkret hissi formalarda, bədii obrazlarda dərk edilməsini ehtiva edir**
- b) gözəllik haqqında elmdir
- c) incəsənət haqqında elmdir
- d) bədii yaradıcılıq haqqında təlimdir
- e) bədii fəlsəfi yaradılıq növüdür

112. İncəsənət

- a) **cəmiyyətin bədii sərvətlər istehsalı və həmin istehsalın nəticələri üzrə fəaliyyətidir**
- b) insanın gerçəkliyə estetik münasibətini ehtiva edir
- c) tətbiqi sənət sahəsidir
- d) teatr nəzəriyyəsidir
- e) sənətin məcmusudur

113. İncəsənətin sosial funksiyalarını göstərin:

- a) idrakedici
- b) dünyagörüşü
- c) estetik
- d) **sadalananların hamısı**
- e) heç biri

114. Aşağıdakılardan hansı mədəniyyətin funksiyasına aid deyildir?

- a) Mühitə uyğunlaşma
- b) **İnteraktiv**
- c) Aksioloji
- d) İnteqrasiya
- e) Dərketmə

115. Müəyyən şəxsiyyət tipini formalaşdıran funksiya:

- a) Mühitə uyğunlaşma
- b) Aksioloji
- c) İnteqrasiya
- d) Reqlativ
- e) **Sosiallaşdırma**

116. Dərketmə funksiyası öz təzahürünü nədə tapır:

- a) Sosial şəraitdə.

- b) Cəmiyyətdə.
- c) Elmdə**
- d) Təbiətdə.
- e) Tərbiyədə.

117. Mədəniyyətin hansı funksiyası ikili istiqamətə malikdir:

- a) İnformativ funksiya.
- b) Kommunikativ funksiya.
- c) Dərketmə funksiya.
- d) Requlyativ funksiya.
- e) Aksioloji funksiya.**

118. Sığnifikativ funksiyanın məzmununa nə daxildir?

- a) işarələr, simvolların dərki**
- b) mədəniyyətlərarası dialoq
- c) qloballaşma
- d) mədəni inkişafda fasiləlik və fasiləsizlik
- e) Belə bir funksiya mövcud deyildir

119. Mədəniyyətinin aksioloji funksiyası daha çox təzhür edir:

- a) əxlaqda**
- b) Elmdə
- c) siyasətdə
- d) hüquqda
- e) İqtisadiyyatda

120. İctimai həyatın bütün sahələrində insan davranışının tənzimlənməsi mədəniyyətin..... funksiyasında həyata keçirilir

- a) İnformasiya
- b) Normativ**
- c) Fəaliyyət
- d) Tərbiyəvi
- e) Kommunikativ

121. Mədəniyyətin kommunikativ funksiyası

- a) insanın ünsiyyəti üçün şərait və vasitələri təmin edir**
- b) İnsanların sosial qruplara birləşməsini təmin edir
- c) Bilik və dəyərlərin mənimsənilməsi vasitəsilə şəxsiyyətin formalaşmasını təmin edir
- d) İctimai təcrübənin qorunub saxlanmasını təmin edir
- e) Mədəniyyətin simvol və dəyərlərinə diqqət yetirir

122. Mədəniyyətin idraki funksiyası üçün səciyyəvidir:

- a) ümumi baxışlar, inaclar, dəyərlər əsasında sosial qrupların və xalqların birləşdirilməsi
- b) informasiyanın qorunub saxlanması və sistemləşdirilməsi
- c) dünya haqqında biliklərin genişləndirilməsi və onların simvolik formada nəsildən nəslə ötürülməsi
- d) ətraf reallığın mənimsənilməsi və dəyişdirilməsi**
- e) şəxsiyyətin sosiallaşdırılması

123. Mədəniyyətin insan ünsiyyəti üçün şərait və vasitələrinin formalaşdırılmasını göstərən funksiyasını göstərin:

- a) Kommunikativ**
- b) Normativ
- c) Fəaliyyət
- d) Tərbiyəvi
- e) Aksioloji

124. Aşağıdakılardan hansı mədəniyyətin funksiyası deyil:

- a) Semiotik
- b) Kommunikativ
- c) informasiya
- d) tənzimləmə
- e) ontoloji**

125. Mədəniyyətin tənzimləyici funksiyası hansı sistemlərlə dəstəklənir:

- a) ənənələr
- b) adətlər
- c) rituallar
- d) nümunələr
- e) sadalananların hamısı**

126. Əxlaq və hüquq kimi tənzimləyici sistemlərlə mədəniyyətin hansı funksiyası möhkəmləndirilir:

- a) dərkətmə
- b) informativ
- c) kommunikativ
- d) tənzimləyici**
- e) integrasiya

127. Sosial dəyərləri göstərin:

- a) ictimai vəziyyət
- b) əmək
- c) peşə
- d) ailə
- e) **sadələnlərin hamısı**

128. Göstərilənlərdən hansı əqlərin funksiyası deyildir?

- a) qiymətverici
- b) idraki
- c) imperativ
- d) tənzimləyici
- e) **Ontoloji**

129. Hər hansı bir şəxsin mühitini dəyişməsilə yeni mühitə uyğunlaşmasını mədəniyyətin hansı funksiyasına aid etmək olar?

- a) Dərketmə
- b) Reqlativ (normativ)
- c) Kommunikativ
- d) Adaptasiya
- e) **Sosiallaşdırma**

130. İnformativ funksiya nəyə xidmət edir?

- a) **Tarixi varisliyin və sosial təcrübənin ötürülməsinə**
- b) Cəmiyyətin bütün insanlara tələb və normalar sistemi ilə yanaşmasına
- c) Müəyyən şəxsiyyət tipinin formalaşmasına
- d) Bəşəri sivilizasiyaların zənginliyinin yaradılmasına
- e) Təbii və sosial şəraitə uyğunlaşmasına

131. Hansı funksiya əqlərin hüquq kimi normativ sistemlərlə möhkəmlənməsidir?

- a) Hümanistləşmə
- b) İnteqrasiya
- c) Qiymətləndirici
- d) Qnoseoloji
- e) **Reqlativ**

132. Mədəniyyət hansı funksionı yerinə yetirmir:

- a) tənzimləyici.
- b) aksioloji
- c) semiotik
- d) **proqnostik**

e) sosiallaşdırma

133. Mədəniyyət hansı funksiyanı yerinə yetirmir

- a) tənzimləyici.
- b) aksioloji
- c) semiotik
- d) proqnostik**
- e) sosiallaşdırma

134. Vahid ümumbəşəri sivilizasiyanın formalaşmasının təminatçısı mədəniyyətin hansı funksiyasıdır:

- a) informativ.**
- b) Kommunikativ.
- c) Dərketmə.
- d) Sosiallaşma.
- e) Requlyativ.

135. Mədəniyyətin qnoseoloji funksiyasını göstərin:

- a) sosial təcrübənin ötürülməsi funksiyası
- b) tənzimləmə funksiyası
- c) idrak funksiyası**
- d) Normativ funksiya
- e) Kommunikativ funksiyası

136. Sosial təcrübənin nəsildən nəslə ötürülməsi mədəniyyətin hansı funksiyasında realizə edilir:

- a) Sosiallaşdırma funksiyası nda**
- b) tənzimləmə funksiyası nda
- c) Qnoseoloji funksiyası nda
- d) Normativ funksiyasında
- e) humanist funksiyası nda

137. Mədəniyyətdə bədii dəyərlərin toplanması və onların insanın davranış və düşüncə tərzinə təsir göstərməsi mədəniyyətin hansı funksiyasında özünü büruzə verir:

- a) Informasiya
- b) Normativ
- c) Fəaliyyət
- d) Tərbiyəvi
- e) Aksioloji**

138. Mədəniyyətin informativ funksiyası nəyə xidmət edir:

- a) **tarixi varisliyin və sosial təcrübənin ötürülməsinə**
- b) dünyanın dərk olunması və mənimsənilməsinə
- c) insanın ətraf mühitə uyğunlaşmasına
- d) insan davranışının tənzimlənməsinə
- e) insanın sosiallaşmasına

139. Tarixi varisliyin və sosial təcrübənin ötürülməsinə mədəniyyətin hansı funksiyası xidmət edir

- a) dərkətmə
- b) **informativ**
- c) kommunikativ
- d) tənzimləyici
- e) inteqrasiya

140. “Mədəni olmaq üçün insan dünya mədəniyyətinin bütün mərhələlərindən keçməlidir” deyən mütəfəkkiri göstərin:

- a) İ.Kant
- b) K.Marks
- c) M.Haydegger
- d) K.Yaspers
- e) **İ.Höte**

141. Mədəniyyətin estetik funksiyası ilk növbədə nədə təzahür edir

- a) **incəsənətdə**
- b) əzlaqda
- c) hüquqda
- d) elmdə
- e) təhsildə

142. Tarixi varisliyin və sosial təcrübənin ötürülməsinə xidmət edən funksiya hansıdır:

- a) İnsan qruplarının inteqrasiyası funksiyası.
- b) Normativ funksiya.
- c) İnformativ funksiya.
- d) **Sosiallaşma funksiyası.**
- e) Mühitə uyğunlaşma funksiyası

143. Mədəniyyətşünaslığın aşağıdakı funksiyası var

- a) **Sosial təcrübənin ötürülməsi**
- b) psixoloji

- c) ontoloji
- d) siyasi
- e) metodoloji

144. Mədəniyyətin aksioloji funksiyası

- a) insanda müəyyən tələbat və oriyentasiyalar formalaşdırır**
- b) intellekt rolunda çıxış edir
- c) dünyagörüşün səviyyəsi kimi dəyərlənir
- d) qnoseoloji meyar kimi formalaşır
- e) sadalananların hamısını ehtiva edir

145. İdraki, praktiki-təsirli funksiya aşağıda göstərilənlərdən hansının funksiyalarına aiddir

- a) mədəniyyətin
- b) dünyagörüşün
- c) elmin**
- d) əxlaqın
- e) incəsənətin

146. Mədəniyyətin sosial təcrübənin ötürülməsi funksiyası nəyi ehtiva edir?

- a) varislik
- b) informasiya
- c) sosial yaddaş
- d) Göstərilənlərdən heç biri
- e) Sadalananların hamısını ehtiva edir**

147. Bu funksiyalardan hansı mədəniyyətşünaslığa aiddir?

- a) müdafiə
- b) kreativ
- c) kommunikativ
- d) hamısı**
- e) heç biri

148. Kreativ funksiya nəyi ehtiva edir:

- a) dünyanın dəyişdirilməsi və mənimsənilməsini**
- b) maddi və mənəvinin vəhdətini
- c) mədəniyyətin rəngarəngliyini
- d) mədəniyyətin bütövlüyü və vəhdətini
- e) bunlardan heç biri

149. Relaksasiya funksiyasına nə daxildir?

- a) **fiziki və psixi gərginliyi azaltmaq**
- b) mənəvi dəyərlər
- c) müasir mədəni situasiya
- d) ictimai rəy
- e) bunların heç biri

150. Cəmiyyətdə uyğunlaşmanın mütləqləşdirilməsi hansı doktrinanın əsasını qoymuşdur

- a) **«sosial darvinizm»**
- b) Sosial –şovinizm
- c) Sosial psixologizm
- d) Naturalizm
- e) Biologizm

151. Mədəniyyət hansı funksiyasına görə bəzən bəşəriyyətin «qeyri-genetik yaddaş»ı adlandırılır:

- a) dərkətmə
- b) **informativ**
- c) kommunikativ
- d) tənzimləyici
- e) integrasiya

152. Mədəniyyətin tənzimləyici funksiyası hansı normativ sistemlərlə möhkəmləndirilir

- a) **əxlaq və hüquq**
- b) elm və əxlaq
- c) elm və siyasət
- d) elm və din
- e) din və siyasət

153. Həyatın müxtəlif sahələrində və şəraitində nəsildən nəslə ötürülən normaların möhkəm və davamlı davranış sisteminə deyilir:

- a) əxlaq
- b) hüquq
- c) ənənə
- d) **adət**
- e) ritual

154. Vital dəyərlərə aid olmayanı göstərin:

- a) həyat
- b) Sağlamlıq

- c) təminat
- d) Qüvvə
- e) **Qanun**

155. Sosiallaşmanın məzmununu, vasitə və üsullarını müəyyənləşdirən amili göstərin:

- a) **mədəniyyət**
- b) hüquq
- c) elm
- d) siyasət
- e) kollektiv

156. V.İ.Vernadski aşağıdakılardan hansıların vəhdətdə olduğunu bildirmişdi:

- a) **təbiət və cəmiyyətin**
- b) təbiət və elmin
- c) elm və siyasətin
- d) əxlaq və dinin
- e) elm və əxlaqın

157. Ekoloji problemləri öyrənən elm sahəsi necə adlanır:

- a) **ekologiya**
- b) sinergetika
- c) təbiətşünaslıq.
- d) fəlsəfə
- e) mədəniyyətşünaslıq.

158. Ekoloji mədəniyyətin formalaşmasının maddi əsası və mühüm mərhələsi nədir?

- a) elm
- b) **cəmiyyət və ümumi istehsal**
- c) incəsənət
- d) xüsusi mülkiyyət
- e) ekologiya

159. Aşağıda göstərilənlərdən biri ekoloji mədəniyyət üçün xarakterik deyil

- a) ekoloji mədəniyyət – insan-təbiət münasibətlərinin müəyyən norma və qanunlar çərçivəsində mümkün olduğunu dərk etməkdir
- b) ekoloji mədəniyyət – cəmiyyətin toplamış olduğu ekoloji bilikdir
- c) ekoloji mədəniyyət – cəmiyyət mövcudluğunun, təbii mühitin mühafizə olunmasında qazanılan nailiyyətlərin səviyyəsidir
- d) ekoloji mədəniyyət – sosial-fəlsəfi konsepsiyalar və ekoloji əxlaqın məcmusundan ibarətdir

e) ekoloji mədəniyyət – insanların birgə yaşayış üsulunda meydana çıxan problemlərin həlli variantıdır

160. Ekoloji mədəniyyət aşağıdakılardan hansını tələb edir

- a) təbiətin ən ümumi qanunlarının sistemləşdirilməsini
- b) mədəni inqilab üçün zəminin yaradılmasını
- c) təcridi ekoloji təhsil və tərbiyə sisteminin yaranmasını**
- d) postindustrial cəmiyyətə keçidi
- e) təbiət-cəmiyyət münasibətlərinin öyrənilməsi üçün müvafiq metodologiyanın yaradılmasını

161. Aşağıdakı göstərilənlərdən biri ekoloji mədəniyyətin cəmiyyətin tərəqqipərvər inkişafı üçün vacib olan parametrlərinə aid edilə bilməz:

- a) ekoloji bilik
- b) ekoloji cəhətdən düşünülmüş texnologiya
- c) insanların təbii resursların qorunmasına yönəlmiş davranış
- d) ekoloji vərdislər
- e) dini ayinlərin həyata keçirilməsi**

162. Mədəniyyət və təbiət arasındakı qırılmaz vəhdətin şərhə hansı mütəfəkkirə aiddir:

- a) G.Q. Blonski.
- b) V.İ. Vernadski.**
- c) A.S. Nakarenko.
- d) Eynşteyn.
- e) F. Engels.

163. Planetin yeni görkəminin formalaşdırılmasında V.İ. Vernadskinin ideyaları hansı alimin fikirləri ilə üst-üstə düşür:

- a) R.T. Şardenin.**
- b) N.A. Bernşteyn.
- c) K. Debussi.
- d) N. Vertheynir.
- e) R. Ştrausun.

164. “Bioloji” ekologiya ilə mədəniyyətin ekologiyası arasındakı fərqi ilk dəfə hansı alim müəyyən etməyə cəhd göstərmişdir

- a) L. Tolstoy.
- b) K. Dedussi.
- c) D.S. Lixaçov**
- d) M. Karelya.
- e) R. Ştraus.

165. İbn Xəldun başlıca olaraq hansı iqlim bölgəsini fərqləndirir:

- a) mülayim, sərt
- b) isti, soyuq
- c) şimal, cənub
- d) şərq, qərb
- e) **cənub, mülayim və şimal**

166. Monteskyenin fikrincə iqlim şəraiti

- a) insanın fərdi xüsusiyyətlərini
- b) xarakterini və təmayülünü
- c) onun bədən quruluşunu
- d) Bunların heç biri
- e) **Bunların hamısını müəyyən edir**

167. İnsanın biosferə təsiri özünü hansı hallarda göstərir

- a) kor təbii antropogen təsir
- b) təbiətin imkanlarından istifadə etməklə, təbiətə məqsədli təsir
- c) təbiəti şüurlu surətdə əsaslı dəyişdirmək
- d) Bunların heç biri
- e) **Bunların hamısı**

168. "Roma klubu"nın ilk kitabı – necə adlanır

- a) **«İnkişaf hədləri»**
- b) «Apokalipsis»
- c) «Bəşəriyyət dönüş məntəqəsində»
- d) «Yeni atlantida»
- e) «Dünya iqtisadiyyatının gələcəyi»

169. XX əsrin 80-ci illərinin ortalarında «dünya modeli» adını almış qlobal proqnozların sayını göstər:

- a) **15**
- b) 8
- c) 7
- d) 4
- e) 11

170. Sistemli analiz əsasında qlobal proqnozlaşdırmanın banisi kimdir?

- a) **J.Forrester**
- b) A.O.Errera

- c) V.Leontyev
- d) E.Pestel
- e) M.Mesaroviç

171. «Apokalipsis» anlayışı hansı anlamda işlənmişdir?

- a) **qlobal ekoloji fəlakət**
- b) Qiyamət
- c) qəzavü-qədər
- d) nüvə silahlarının tətbiqi
- e) islam və xristian sivilizasiyaların toqquşması

172. Biotexnologiya hansı sahədə yaranmışdır?

- a) **mikrobioloji istehsal bazasında yaranmışdır**
- b) Biologiya sahəsində
- c) Texnologiya sahəsində
- d) Ekologiya sahəsində
- e) Biologiya və texniki elmlərin integrasiyasında

173. Ekoloji mədəniyyət aşağıdakı aspektlərin məntiqi ardıcılığından ibarətdir.

- a) **Ekoloji şərait, ekoloji davranış, ekoloji şüur**
- b) təbii mühit, ekoloji vəziyyət və sosial həyat
- c) təbiət, cəmiyyət, mədəniyyət
- d) ekosistem, biosistem, sosial mühit
- e) qeyri üzvü aləm, üzvü aləm, sosiogen

174. Ekoloji mədəniyyət

- a) **ekoloji bilik, ekoloji əxlaq, tibbi, sosial, fəlsəfi konsepsiyaların məcmusudur**
- b) Ekologiyaya mədəni münasibətdir
- c) Ekoloji biliklərlə fəlsəfi münasibəti ehtiva edir
- d) təbiət və cəmiyyət münasibətlərinin hüquqi tənzimlənməsinə deyilir
- e) ekoloji proseslərə əxlaqi, sosial və fəlsəfi münasibətə deyilir

175. Biotexnologiya nədir?

- a) **bitki, heyvan və mikroorqanizmlərin genetik kodlarını dəyişmək üçün lazım olan zəruri maddələrin alınması üsuludur**
- b) Biologiyanın elmi nəticələrinin texnikada tətbiqini ehtiva edir
- c) Bioenergetika haqqında elmdir
- d) belə bir anlayış mövcud deyildir
- e) biologiya ilə texnologiya elminin integrativ sahəsidir

176. Azon qatı nə üçündür?

- a) **Yeri günəşin zərərli ultrabənövşəyi şüalanmasından mühafizə edir**
- b) biosferanın mövcudluğunun təminatçısıdır
- c) kimyəvi qazları zərərsizləşdirir
- d) oksigen «istehsal» edir
- e) Bunların hamısı

177. Biosfera termini ilk dəfə kim işlətmişdir

- a) **J.B.Lamark və E.Zyuse**
- b) Ernest Hekkel
- c) J.B.Lamark
- d) Ç.Darvin
- e) Teodor Şvann

178. Sosial ekologiyanın vəzifəsi

- a) **lokal, regional və global sosioekosistemlərin optimal qanunauyğunluqlarını araşdırmaqdır**
- b) ekologiya və sosiologiya elmi arasında əlaqələr yaratmaqdır
- c) cəmiyyətin ekologiyasını qorumaqdır
- d) ekosistemin inkişaf qanunauyğunluqlarını müəyyən etməkdir
- e) Bunların hamısı

179. Texnogen qəzaların baş verməsinə səbəb olan metodoloji səhvləri göstərin

- a) partlayışlar
- b) uçmalar, dağılmalar
- c) təbii şəraitlə bağlı olan ekoloji faciələr
- d) Bunların heç biri
- e) **Bunların hamısı**

180. Aşağıdakılardan hansı sivilizasiyanın inkişafına təkan verir:

- a) demoqrafik proseslərin inkişafı
- b) **təbiət – cəmiyyət ziddiyyətlərinin həll**
- c) qloballaşma
- d) modernləşmə
- e) ekoloji mədəniyyətin yaranması

181. Təbiət ilə cəmiyyət arasındakı münasibətlərin tarixi mərhələlərini ardıcılıqla düzün:

1.elmi-texniki tərəqqi şəraitində cəmiyyətlə təbiət arasındakı ziddiyyətlərin kəskinləşməsi 2. təbiətin hazır məhsullarından istifadə edilməsi, ovçuluq və balıqçılıqla məşğul olma. 3.maşınlı sənayeyə keçilməsi nəticəsində insanların təbiətə göstərdiyi təsirin güclənməsi 4.əkinçilik ilə maldarlığın bir-birindən ayrılması, oturaq həyata və yaradılan iqtisadiyyata keçilməsi.

- a) 1, 2, 3, 4
- b) 2, 4, 1, 3
- c) 2, 4, 3, 1**
- d) 4, 2, 3, 1
- e) 4, 2, 3, 1

182. Kommunikativ funksiya nəyi ehtiva edir?

- a) istənilən növdə informasiya ötürülməsini**
- b) ümumbəşəri inteqrasiyanı
- c) ünsiyyəti
- d) nitq mədəniyyətini
- e) Bunların hamısını

183. Noosfer hansı elm sahəsinə aiddir:

- a) Kulturologiya.**
- b) Psixologiya.
- c) Etnoqrafiya.
- d) Sosiologiya.
- e) Biologiya.

184. İnsan ömrünün uzadılmasında təbii ekologiya ilə yanaşı hansı ekologiyanın qorunmasına böyük ehtiyac var:

- a) Maddi.
- b) Elmi.
- c) Mədəniyyət**
- d) Bioloji
- e) Sosioloji.

185. “Əgər mədəniyyət şüurlu və düşünülmüş surətdə istiqamətlənmək əvəzinə kortəbii şəkildə inkişaf edirsə, onda, özündən sonra yalnız tamamilə boş səhra qoyub gedəcəkdir” – fikrinin müəllifi kimdir?

- a) Hegel
- b) Marks**
- c) Feyerbax
- d) Şpenqler
- e) Toynbi

186. Aşağıda göstərilən müəlliflərdən hansının noosfer konsepsiyasına görə, insanlıq güclü geoloji qüvvə hesab olunur, insanın öz zəhməti və əqli ilə həyat səviyyəsini dəyişə bilməsi fikri təsdiqlənir.

- a) **Vernadski**
- b) Berdyayev
- c) Kant
- d) Marks
- e) Toynbi

187. 1968-ci ildən başlayaraq italyalı iqtisadçı Aurelio Peççeyinin hər il müxtəlif ölkələrin nüfuzlu mütəxəssislərinin sivilizasiyamızın gələcəyini müzakirə etmək üçün dəvət etdiyi toplantılar hansı ad altında şöhrət tapmışdır?

- a) **“Roma klubu”**
- b) “Vyana dərniyi”
- c) “Vyana dərniyi”;
- d) İqtisadçılar ittifaqı
- e) Davos iqtisadi forumu

188. Əgər cəmiyyət onların planetlər sisteminin bütün hissələrinin tarazlaşdırılmış inkişafına – «üzvi inkişafa» keçid tövsiyələrinə əməl etməsə, bəşəriyyət gələcəkdə tədricən bütün planeti əhatə edən, uzun sürən ekoloji, enerji, ərzaq, xammal, demografik böhranlar ilə üzləşəcək – fikrinin müəllifləri kimdir?

- a) Marks və Engels
- b) **Mesarovic və Pestel**
- c) J.Forrester və D.Medouz
- d) A.O.Errera və V.Leontyev
- e) Toynbi və Şpenqler

189. Bu yanaşmalardan hansına görə vahid mədəniyyət yox, lokal sivilizasiyalar mövcuddur:

- a) formasion yanaşma;
- b) pozitivist yanaşma;
- c) **kulturoloji yanaşma;**
- d) marksizm;
- e) sosioloji yanaşma

190. Sivilizasiya” termini ilk dəfə olaraq:

- a) Qədim yunanlarda;
- b) Qədim romalılarda;
- c) Empirizmin nümayəndələrinin əsərlərində;
- d) Alman klassik fəlsəfəsində;
- e) **Fransız maarifçilərinin əsərlərində təşəkkül tapmışdır.**

191. Sivilizasiya ilk dəfə olaraq öz konkret-tarixi təcəssümünü:

- a) Qədim Yunanıstanda;
- b) Feodalizmdə;
- c) Ərəb xilafətində;
- d) Qədim Hindistanda;
- e) **Industrial cəmiyyətdə tapdı**

192. Sivilizasiyanı tərəqqinin son məqsədi hesab edirdi:

- a) Aristotel;
- b) Siseron;
- c) **Fransız maarifçiləri;**
- d) İngilis materialistləri;
- e) İ.Kant.

193. Sivilizasiya nəyin yetirməsidir:

- a) **Eqosentrik maraqların;**
- b) Antroposentrik dəyərlərin;
- c) Dini dəyərlərin;
- d) Varlığa estetik münasibətin;
- e) Bunların heç birinin

194. Hansı yanaşmaya görə bəşəriyyətin vahid tarixi yoxdur, yalnız lokal sivilizasiyalar mövcuddur:

- a) Formasion yanaşma;
- b) **Sivilizasiya yanaşma;**
- c) Kulturoloji yanaşma;
- d) Marksizm;
- e) Sosioloji yanaşma.

195. Şpenqler sivilizasiyanı necə səciyyələndirir:

- a) **Sivilizasiya mədəniyyətin inkişafında son mərhələdir;**
- b) Sivilizasiya mədəniyyətin çiçəklənmə dövrüdür;
- c) Sivilizasiya mədəniyyətin yaranma dövrüdür;
- d) Sivilizasiya mədəniyyətin sinonimidir;
- e) Sivilizasiya mədəni ənənə və adətləridir.

196. Sivilizasiya sözünü ilk dəfə kim işlətməmişdir?

- a) **Holbax**
- b) Russo
- c) D.Didro
- d) Platon

e) Aristotel

197. Sivilizasiya və mədəniyyət anlayışlarını ilk dəfə kim fərqləndirmişdir?

- a) İ.Kant
- b) Russo
- c) Holbax
- d) F.Nitsşe
- e) O.Şpenqler

198. Aşağıda göstərilən filosoflardan hansı sivilizasiya və mədəniyyəti qarşı-qarşıya qoymuşdur?

- a) O.Şpenqler
- b) Russo
- c) Holbax
- d) F.Nitsşe
- e) İ.Kant

199. O.Şpenqler hansı əsərində sivilizasiyanın tənqidini vermişdir?

- a) «Avropanın qürubu»
- b) «Sivilizasiyaların toqquşması»
- c) «Tarix»
- d) «VII Henrixin tarixi»
- e) «Yeni Atlantida»

200. Hansı cərəyanın nümayəndələri sivilizasiyanı tənqid etmişdir

- a) Romantizm cərəyanı
- b) Maarifçilik
- c) Skeptsizm
- d) İşraqilik
- e) Rasionalizm

201. Tarixi dövrün konsepsiyasının tərəfdarını göstərin

- a) C.Viko
- b) N.Y.Danilevski
- c) İ.Q.Herder
- d) O.Şpenqler
- e) A.Toynbi

202. Lokal sivilizasiyalar konsepsiyasının müəllifi kimdir?

- a) **A.Toynbi**
- b) C.Pirs
- c) K.Yunq
- d) L.Uayt
- e) M.Fuko

203. Mədəniyyətin tarixi inkişafının aşağıdakı mərhələləri mövcuddur

- a) **icma, arxaik, sənaye, postsənaye**
- b) industrial, postindustrial
- c) qədim, antik, klassik
- d) yeni dövr, müasir, postklassik
- e) ibtidai, quldarlıq, feodal, kapitalist

204. Böhran

- a) **mədəniyyət inkişafının qanunauyğun mərhələsidir**
- b) mədəniyyətin süqutudur
- c) bəşəriyyətin sonudur
- d) ETİ-nin nəticəsidir
- e) sivilisasiyanın məhvidir

205. Sivilisasiyanın tarixi tiplərini göstərin

- a) vəhşilik və barbarlıq
- b) **Quldarlıq, Feodalizm, Kapitalizm, Sosializm**
- c) Uzaq Şərq, Hind, İslam, Qərb
- d) Lokal, regional, ümumbəşəri
- e) Bunların hamısı

206. İlk vaxtlar sivilizasiya anlayışı hansı məzmunu kəsb edirdi

- a) **mədəniyyət sözünün sinonimii kimi işlənirdi**
- b) yüksək inkişafı ifadə edirdi
- c) yüksək intellekti və savadı göstərirdi
- d) formasiyanın sinonimii kimi işlənmişdir
- e) ictimai inkişafı səciyyələndirmişdir

207. Sivilizasiya XIX əsrdə əsasən hansı mənə kəsb etmişdi?

- a) **kapitalizmin inkişaf göstəricisi idi**
- b) mənəvi mədəniyyəti səciyyələndirmişdir
- c) maddi istehsalın inkişaf səviyyəsini göstərir
- d) ETİ-ni ifadə edirdi

e) Bunların hamısı

208. Mədəniyyətin aşağıdakı tarixi tipləri vardır:

- a) Təvəllüd
- b) Dirçəliş
- c) Dönüş
- d) Dağılma
- e) **Bunların hamısı**

209. İndustrial sivilizasiya hansı dövrləri əhatə edir?

- a) **XVI – XVII əsr**
- b) XIX-XX əsr
- c) XIII-XV əsr
- d) XX-XXI əsr
- e) VIII-XII əsr

210. Postindustrial sivilizasiyanın səciyyəvi cəhətini göstərin:

- a) **intellektual texnologiyaya əsaslanan istehsalın avtomatlaşdırılması**
- b) texnikada keyfiyyət dəyişmələri
- c) sənaye inqilabları
- d) iqtisadi yüksəliş
- e) Bunların hamısı

211. “ox sivilizasiyası dövrü” anlayışı kimə məxsusudur

- a) **Yaspers**
- b) A.Kamyu
- c) Hegel
- d) K.Marks
- e) Nitsşe

212. Elmi biliyin aparıcı inkişaf amilinə çevrildiyi sivilizasiya necə adlanır:

- a) aqrar
- b) texnogen
- c) sənaye
- d) qərb
- e) **postsənaye**

213. Elmi inqilabların baş verməsi nə ilə əlaqədardır:

- a) yeni elmi təsisatların meydana gəlməsi ilə

- b) yeni elmi paradiqmaların meydana gəlməsi ilə**
- c) elmin yeni təşkili formalarının meydana gəlməsi ilə
- d) elmin istehsalatla yeni əlaqələrinin meydana gəlməsi ilə
- e) yeni elmi kəşflərlə

214. Elmin texnika ilə vahid bir sistemdə birləşməsi nəticəsində istehsalatın xarakterinin radikal şəkildə dəyişməsi necə adlanır

- a) kompüter inqilabı
- b) intellektual inqilab
- c) texniki-texnoloji inqilab
- d) elmi-texniki inqilab**
- e) sosial

215. Elmin inkişafını bütün sosial problemlərin həllində universal vasitə hesab edən konsepsiya necə adlanır:

- a) romantizm
- b) stiyentizm**
- c) personalizm
- d) ekzistensializm
- e) rasionalizm

216. Elmin inkişaf yolunda maneəyə çevrilmiş ənənəvi nəzəriyyə və təsəvvürlərin dağıdılması necə adlanır

- a) islahat
- b) elmi-texniki tərəqqi
- c) elmi inqilab**
- d) modernləşdirmə
- e) stiyentizm

217. Esxatologiya nədir:

- a) dəyərlər haqqında təlim
- b) varlıq haqqında təlim
- c) dünyanın və insanın son taleyi haqqında təlim**
- d) insanın mənşəyi haqqında təlim
- e) cəmiyyətin mənşəyi haqqında təlim

218. Mədəniyyətlərarası dialoqun Şərqdə fəal nümayəndəsini göstərin:

- a) Yasir Ərəfat
- b) İndira Qandi
- c) Mona Əbül –Fədl**

- d) İbn Haldun
- e) Xətib Təbrizi

219. Kompüter texnologiyaları insanın inkişafında hansı problemləri yaradır?

- a) insanın daxili aləminin formalaşmasında tədrisin rolunun azalmasına səbəb olur
- b) insanın daxili aləminin formalaşmasında konkret sosial reallığın rolunun azalmasına səbəb olur**
- c) insanın daxili aləminin formalaşmasında virtual reallığın rolunun azalmasına səbəb olur
- d) insanın daxili aləminin formalaşmasında ailə tərbiyəsinin rolunun azalmasına səbəb olur
- e) əksinə, insanı daha da mükəmməlləşdirir

220. Toynbinin fikrincə, sivilizasiyanın yaranması üçün mühitə qarşı cavab reaksiyası necə olmalıdır:

- a) Mülayim olmalıdır;
- b) Zəif olmalıdır;
- c) Birdəfəlik və kəskin olmalıdır;
- d) Özündə inersiya qüvvəsi daşmalıdır;**
- e) Dalğavari olmalıdır.

221. Sadalanan filosoflardan kim mədəniyyət və sivilizasiya anlayışlarını fərqləndirmişdir

- a) İ.Kant**
- b) O.Kont
- c) H.Spenser
- d) F.Nitsşe
- e) Z.Freyd

222. Mədəniyyət və sivilizasiya anlayışlarını qarşı-qarşıya qoyan filosof kimdir

- a) O.Şpenqler**
- b) Herder
- c) Hegel
- d) Lametri
- e) Holbax

223. Aşağıdakılardan hansı sivilizasiya üçün səciyyəvidir:

- a) Fərdiyyətçilik prinsipi;**
- b) Kollektivçilik prinsipi;
- c) Humanizm prinsipi;
- d) Irrasionalizm;
- e) Bunlardan heç biri.

224. XX əsr yeni incəsənətin bünövrəsini nə təşkil etməlidir:

- a) Tarixi inkişaf.
- b) Sosial mədəniləşmə.**
- c) Mənəvi düşüncə.
- d) Humanistləşmə.
- e) Dehumanistləşmə.

225. Mədəniyyətlərdə vəhdətin ifadə forması:

- a) ümumdünya üzrəlaqələrin genişlənməsində
- b) ictimai həyatın beynəlmilləşməsində
- c) milli hədlərin dağılmasında
- d) internətləşmə və informasiya mübadiləsində
- e) göstərilənlərin hamısında özünü göstərir**

226. Mədəniyyətlərin rəngarəngliyinə aşağıdakı amillər təsir göstərir:

- a) siyasi
- b) ideoloji
- c) sosial
- d) mədəni
- e) bunların hamısı**

227. Dünyanın müxtəlif regionlarının qarşılıqlı asılılığının artması necə adlanır:

- a) Qloballaşma;**
- b) texnojizm;
- c) divergensiya;
- d) beynəlmillilləşmə;
- e) təsisatlanma;

228. Mədəniyyətdə rəngarənglik :

- a) dünya inkişafında ziddiyyətlərin dərinləşməsidir.
- b) milli mədəniyyətlərin paralel mövcudluğudur**
- c) idarəçilik formalarının müxtəlifliyidir
- d) siyasi sistemlərin qarşıdurmasıdır
- e) ideologiyada rəqabətdir

229. Mədəniyyətin milliliyi nəyi ifadə edir:

- a) suveren dövlət quruculuğunu
- b) millətlərin dinc yanaşı şəraitdə yaşamasını
- c) mentalitetəsaslanmağı
- d) digər xalqlara qarşı ayrı-seçkilik münasibətlərini

e) Bunların heç birini

230. Azərbaycanın dünya birliyinə integrasiyasının əsas göstəricilərini göstərin:

- a) Böyük İpək yolu
- b) Bakı - Ceyhan neft kəməri
- c) Trans-xəzər layihələri
- d) hamısı**
- e) Şərqlə Qərbin uğurlu sintezi

231. Mədəniyyətin rəngarəngliyi əsas etibarilə aşağıdakı amillərin təsiri nəticəsidir:

- a) məkan və zaman**
- b) zərurət və təsadüf
- c) mahiyyət və hadisə
- d) tarixilik və varislik
- e) konkretlik və məntiqilik amili

232. Mədəniyyətlərin vəhdəti:

- a) insanın ictimai mahiyyəti
- b) inkişafın ümumi qanunauyğunluğu**
- c) təhsilin humanitarlaşması
- d) ictimai münasibətlər sistemi
- e) bunların hamısı ilə tənzimlənir

233. Vahid bəşər mədəniyyəti

- a) lokal mədəniyyətlərin vəhdətindən**
- b) ümumplanetar konsensusdan
- c) mədəniyyətlərarası dialoqdan
- d) milli mədəniyyətlərin məcmusundan
- e) bunların hamısından yaranır

234. Mədəniyyətlərarası dialoq :

- a) Mədəniyyət və sivilizasiyaların tarixi münasibətlərinin optimal davamı**
- b) milli birlikləri universallaşdırmaq
- c) mentalitet anlayışını aradan qaldırmaq
- d) sülhün əldə olunması
- e) global problemlərin aradan qaldırılması funksiyası yerinə yetirir

235. Mədəniyyətdə beynəlmilləlik nəyi istisna edir

- a) mədəniyyətlərarası dialoqu

- b) milli mentaliteti
- c) dini etiqadı
- d) kütləvi mədəniyyəti
- e) **Bunların heç birini**

236. Mədəniyyətin inkişafında vəhdət və rəngarənglik:

- a) **Bəşəriyyətin inkişafına təkan verən dilemmadır**
- b) mədəniyyətin inkişafında son mərhələdir;
- c) cəmiyyətin yüksəliş dövrüdür;
- d) tərəqqinin əsas göstəricisidir;
- e) mədəniyyətin inkişaf səviyyəsidir;

237. Mədəniyyətdə vəhdətin əsas göstəricisi hansıdır?

- a) iqtisadi əməkdaşlığın güclənməsi
- b) Beynəlxalq ünsiyyətin dərinləşməsi
- c) miqrasiyanın genişlənməsi
- d) kommunikasiyanın artması
- e) **Bunların hamısı**

238. Mədəniyyətin milli və ümumbəşəri məqamları:

- a) mədəniyyətdə rəngarəngliyin təminatıdır
- b) sivil inkişafın göstəricisidir
- c) lokal sivilizasiyaların məcmusudur
- d) mədəniyyətlərin dialoqu və qarşılıqlı inkişafının əsasıdır
- e) **mədəniyyətin inkişaf qanunauyğunluğudur**

239. Mədəniyyət proseslərinin rəngarəngliyinə müsbət təsir edən amilləri göstərin:

- a) **Sosial amillər**
- b) siyasi ziddiyyətlər
- c) irqi ayrı seçkilik
- d) milli adət ənənələr
- e) buların heç biri

240. Elmi ədəbiyyatda Mentalitet termini ilk dəfə kim işlətməmişdir

- a) **R.Emerson**
- b) Herder
- c) Russo
- d) Danilevski
- e) Şpenqler

241. "Dünya, vətən, bütün bəşər ixvani-tindir; Dünya vətəndir, bütün bəşər qardaşdır" – fikrinin müəllifi kimdir?
- a) **M.Hadi**
 - b) H.Cavid
 - c) Ə.Hüseynzadə
 - d) Z.Göyalp
 - e) A.Səhhət
242. "Bir mədəniyyət müxtəlif millətlərin malıdır. Çünki bir mədəniyyəti, sahibləri olan çeşidli millətlər, ortaq bir həyat yaşayaraq vücuda gətirmişlər" – fikrinin müəllifi kimdir?
- a) M.Hadi
 - b) H.Cavid
 - c) Ə.Hüseynzadə
 - d) **Z.Göyalp**
 - e) A.Səhhət
243. Aşağıda göstərilən fikirlərdən hansı M.Ə.Rəsulzadəyə məxsusdur
- a) **"Məncə, mədəniyyəti-bəşəriyyə millətlərin zəhmətlərindən hasil olan bir yekundur"**
 - b) "Hüriyyətə, cumhuriyyətə layiq olduğumuzu hər kəsə və hər tayfaya anladınız"
 - c) "Türkün irtidat edib firəngləşməsi firənglərin, yaxud mürtədlərin tərəqqisi deməkdir, yoxsa Türk və müsəlmanların tərəqqisi demək deyil"
 - d) "Təəssüflər olsun ki, bizim millətdə mühitə çox tez qapılmaq kimi böyük bir naqisə vardır...Zira bu aşkardır ki, öz qədrini bilməyən qədrini özgə heç vaxt bilməz";
 - e) "Biz Azərbaycanı Evropaya tanıtdırmalıyıq. Özümüzə məxsus tarixə, gözəl vəxüsusi bir ədəbiyyata, sənaye-nəfisəyə malik olduğumuzu onlara bildirməliyik"
244. Aşağıda göstərilənlərdən biri H.Cavid təfəkkürünə aid deyil:
- a) Qərbləşmə meyllərindən daha çox, turançılıq və türkçülük ileologiyasının tərəfdarı kimi çıxış edirdi
 - b) Qərbin öz səadətini Şərqi fəalkəti üzərində qurması fikrindən çıxış edirdi
 - c) Gənclərin Avropa sivilizasiyasına kor-koranə meyllənməsini, bəsit aludəçiliyini tənqid edirdi
 - d) **Şərq xalqlarının tərəqqisini yalnız qərbləşmədə görürdü**
 - e) Qərbin Şərqi mənəvi və təbii, maddi sərvətlərindən sui-istifadə etməsini düşünürdü
245. Müsəlman Şərq ölkələrini ictimai və mənəvi cəhətdən səfərbər etməyə istiqamətləndirməklə, Şərqi müstəmləkəyə çevirmək istəyən imperialistlərə qarşı daxili birliyi və qarşılıqlı təbliğ edən təlim necə adlanır?
- a) pantürkizm
 - b) **panislamizm**
 - c) panslavizm
 - d) panteizm
 - e) panlatinizm

246. İncəsənətin sosial funksiyalarını göstərin:

- a) idrakedici
- b) dünyagörüşü
- c) estetik
- d) sadalananların hamısı**
- e) heç biri

247. Mədəniyyətin rəngarəngliyi hər şeydən əvvəl onun:

- a) qeyri-bərabər inkişaf etməsində**
- b) düzxətli inkişafında
- c) paralel mövcudluğunda
- d) birtərəfliliyində
- e) konkretliyində təzahür edir

248. Mədəniyyətin vəhdəti aşağıdakılar ilə şərtlənir:

- a) tarixin dialektik anlaşılması
- b) vahid mütərəqqi istiqamətdə inkişafı**
- c) ümumdünya tarixinin yekcinsliyi
- d) əməyin ictimai xarakteri ilə
- e) maddi nemətlər istehsalı

249. Mədəniyyətin vəhdətinə xərəl gətirən amil:

- a) milli identifiklik və özgürlük
- b) kütləvi mədəniyyət faktoru**
- c) sintetik təfəkkür
- d) multikulturalizm
- e) bunların heç biri

250. Mədəniyyətin milliliyi dedikdə nə nəzərdə tutulur:

- a) mədəniyyətin beynəlmilliliyinə xələl gətirən amil
- b) mentalitet fərqi
- c) dini etiqad
- d) regional integrasiya
- e) bunların heç biri**

251. Mədəniyyətdə vəhdət:

- a) müxtəlif milli mədəniyyətlərin qarşılıqlı təsirdə tərəqqisidir**
- b) ayrı-ayrı xalqların qarşılıqlı asılılığıdır
- c) müstəmləkəçiliyə qarşı mübarizə formasıdır
- d) ziddiyyətlərin barışdırılmasıdır

e) rəngarəngliyin təminatıdır

252. Aşağıdakılardan hansında İ.Kantın fikri düzgün verilmişdir:

- a) **cəmiyyət daim tərəqqi edən, təkmilləşən vahid bir orqanizmdir və «xalqların ittifaqı» ilə nəticələnməlidir**
- b) «bəşəriyyətin tarixi həyatı universallaşma, integrallaşma və sintezləşməyə doğru inkişafın mərhələləridir».
- c) «Xalqların tərəqqisi – tarixin hərəkətidir»
- d) Milli birliklərin universallaşması mədəni vəhdətin əsasıdır
- e) mədəniyyətdə rəngarənglik ümumbəşəri vəhdətin motivasiyasıdır

253. Mədəniyyətdə milli və beynəlmiləl cəhətlər :

- a) mədəniyyətlərin qarşıdurmasına səbəb olur
- b) sivilizasiyaların toqquşması ilə nəticələnir
- c) mədəniyyətin sinkretizmini əsaslandırır
- d) ümumbəşəri integrasiyanın əsas xüsusiyyətini təşkil edir
- e) **Mədəniyyətin bölünməzliyinin göstəricisidir**

254. Mədəniyyətin vəhdəti ideyasının dialektik izahı nəyi ehtiva edir:

- a) Mədəniyyətlərin ümumiliyini
- b) konkret təfərrüatları
- c) rəngarəngliyi
- d) özünəməxsusluqları
- e) **bunların hamısını**

255. “Məncə, mədəniyyəti-bəşəriyyə millətlərin zəhmətlərindən hasil olan bir yekundur” – fikrinin müəllifi kimdir?

- a) N.Nərimanov
- b) Ü.Hacıbəyli
- c) **M.Ə.Rəsulzadə**
- d) M.Hadi
- e) M.F.Axundzadə

256. Aşağıdakı fikirlərdən hansı Ü.Hacıbəyova aiddir:

- a) “Təəssüflər olsun ki, bizim millətdə mühitə çox tez qapılmaq kimi böyük bir naqisə vardır...Zira bu aşkardır ki, öz qədrini bilməyən qədrini özgə heç vaxt bilməz”
- b) “Hüriyyətə, cumhuriyyətə layiq olduğumuzu hər kəsə və hər tayfaya anladınız”
- c) “Türkün irtidat edib firəngləşməsi firənglərin, yaxud mürtədlərin tərəqqisi deməkdir, yoxsa Türk və müsəlmanların tərəqqisi demək deyil”
- d) “Məncə, mədəniyyəti-bəşəriyyə millətlərin zəhmətlərindən hasil olan bir yekundur”

- e) **“Biz Azərbaycanı Evropaya tanıtdırmalıyıq. Özümüzə məxsus tarixə, gözəl vəxüsü bir ədəbiyyata, sənaye-nəfisəyə malik olduğumuzu onlara bildirməliyik”**

257. Aşağıdakı fikirlərdən hansı A.Səhhətə aid deyil:

- a) “Hüriyyətə, cumhuriyyətə layiq olduğumuzu hər kəsə və hər tayfaya anladınız”
- b) “Dünya tarixinin səhifələrini araşdırsaq, bütün türklər kimi mühitin təsiratına tabe qövm azdır, bəlkə yoxdur desəm, xəta etməmiş olaram. Daima şərəfi-millimizi, ədəbiyyatımızı, lisanımızı, adəti-qövmiyyələrimizi unutmağa hazırıq”
- c) “Təəssüflər olsun ki, bizim millətdə mühitə çox tez qapılmaq kimi böyük bir naqisə vardır. Zira bu aşkardır ki, öz qədrini bilməyən qədrini özgə heç vaxt bilməz”
- d) **“Türkün irtidat edib firəngləşməsi firənglərin, yaxud mürtədlərin tərəqqisi deməkdir, yoxsa Türk və müsəlmanların tərəqqisi demək deyil”**
- e) “Hər tayfanı həmişə özünə tanıtdıran ədibləri, şairləri olduğu halda bizimkilər qeyriləri tərif və tərif etməyə həvəsli olmuşlar”

258. Milli vətənpərvərliyə cılız, xırda hiss kimi yanaşmanı “tarixi mərəz” adlandıran mütəfəkkir kimdir?

- a) Ə.Hüseynzadə
- b) Ü.Hacıbəyli
- c) **A.Səhhət**
- d) M.Hadi
- e) H.Cavid

259. Qərb fəzilətlə yanaşı, səfalətin də məskənidir. O, əngin dəniz kimi qorxuncdur. İnsan onda inci tapa, və ya boğula bilər – fikrindən aşağıdakı mütəfəkkirlərdən hansı çıxış edib:

- a) Ə.Hüseynzadə
- b) Ü.Hacıbəyli
- c) A.Səhhət
- d) M.Hadi
- e) **H.Cavid**

260. Aşağıda göstərilən fikirlərdən biri azərbaycanlı mütəfəkkirlərin düşüncəsinə xas deyil:

- a) **Şərq xalqlarının azadlığının Qərbə inteqrasiya ilə mümkünlüyü**
- b) Milli və bəşəri dəyərlərin inteqrasiyası zərurəti
- c) Ümumbəşəri, humanist ideyalar, beynəlmillətçiliyin təbliği
- d) Mənsub olduqları dinin dünyanın digər dinlərilə bərabər tutulması
- e) Bütün insanların və millətlərin bərabər hüquqlara malik olması

261. Antiqlobalistlərin təşkilatını göstərin

- a) «Şans – 2000»

- b) «Qara blok»
- c) «Qloballaşma üçün baryer»
- d) «Ədalət naminə səfərbərlik»
- e) **Bunların hamısı**

262. Qloballaşmanı mədəniyyət və ənənələrin dağılması kimi qiymətləndirilən yanaşmada

- a) **qloballaşmaya neqativ münasibət ifadə olunur**
- b) qloballaşmaya pozitiv münasibət ifadə olunur
- c) qloballaşmaya rəşional-konsentrativ münasibət ifadə olunur
- d) qloballaşma sosial planda qavranılır
- e) Bunların heç biri

263. «Qloballaşma sosisiumun sistemli transformasiyası kimi» yanaşmasına görə:

- a) **qloballaşma dövlət suverenliyi və milli-mədəni integrasiya prinsiplərinə söykənən ənənəvi siyasi qaydaların dağılması deməkdir**
- b) qloballaşma mədəniyyətlərarası və geosiyasi münasibətlərin xüsusi keyfiyyəti kimi səciyyələndirilir
- c) qloballaşma nəhəng dövlətlərin mədəni imperiyasıdır
- d) Qloballaşma hadisələri kompleks xarakter kəsə edir, onun mahiyyəti bəşəri meyarlarla dəyərləndirilir
- e) Bunların heç biri

264. «Qlobal multimədəni cəmiyyət dövrü» yanaşmasına görə:

- a) **qloballaşma mədəniyyətlərarası və geosiyasi münasibətlərin xüsusi keyfiyyəti kimi səciyyələndirilir**
- b) lokal sivilizasiyaların məcmusudur
- c) qloballaşma milli mədəniyyətlərin vəhdətidir
- d) qloballaşma sosial planda qavranılır
- e) Bunların heç biri

265. Aşağıda göstərilənlərdən hansı qloballaşmaya «sosisiumun sistemli transformasiyası» kimi yanaşan konsepsiyanın nümayəndələri üçün səciyyəvidir?

- a) **ənənəvi siyasi idarəetmə alətlərinin durmadan zəifləməsidən narahat olurlar**
- b) «Rifah cəmiyyəti» utopiyasına inanırlar
- c) «Sosial dövlət» idealını reallaşdırmağın tərəfdarı kimi çıxış edirlər
- d) Qloballaşmaya liberal münasibəti təbliğ edirlər
- e) Qloballaşmanı rəşional tərək্কürün məhsulu kimi dəyərləndirirlər

266. Fəlsəfi cərəyan kimi futurologiya nəyi öyrənir:

- a) **bəşəriyyətin gələcəyini**

- b) elmin gələcəyini
- c) iqtisadiyyatın gələcəyini
- d) siyasətin gələcəyini
- e) ailənin gələcəyini

267. «Mədəniyyətlərin dialoqu» və ümumvəhdət proseslərinə integrasiya Azərbaycanın hansı istiqamətdə inkişafına təminat verir:

- a) texnoloji sahədə
- b) intellektual istiqamətdə
- c) hərbi sahədə
- d) sosial siyasi istiqamətdə
- e) **hamısında**

268. Qeyri-maddi resursların mühüm rol oynayaraq, fiziki kapitalı, maddi resursları sıxışdırması hansı cəmiyyətdə baş verir?

- a) aqrar
- b) industrial
- c) **informasiya**
- d) imperializm
- e) kapitalizm

269. “Qloballaşma dünyada münaqişəliyin artmasına səbəb olur” – mövqeyindən hansı mütəfəkkir çıxış etmişdir?

- a) R.Darendorf
- b) **S.Hantinqton**
- c) U.Bek
- d) O.Lafonten
- e) B.Klinton

270. Aşağıda göstərilən konsepsiyalardan hansının müəllifi U.Bekdir?

- a) aqrar cəmiyyət
- b) industrial cəmiyyət;
- c) şəbəkə cəmiyyəti;
- d) **risk cəmiyyəti;**
- e) informasiya cəmiyyəti

271. Antiqlobalist hərəkatı öz başlanğıcını qloballaşmaya münasibətdə hansı metoloji yanaşmadan götürmüşdür?

- a) qlobal iqtisadi artım dövrü;
- b) qlobal multimədəni cəmiyyət dövrü;

- c) qloballaşma sosisiumun sistemli transformasiyasidir;
- d) qloballaşmanı mēdēniyyēt vēēnēnēlērīn dağılmasıdır;**
- e) "risk cēmiyyēti" konsepsiyası.

272. Qloballaşma hansı sahēlēri ēhatē edir:1.Sosial. 2. Siyasi. 3.İqtisadi. 4.Mēdēni. 5.Ekoloji. 6.Hūquqi.

- a) 1,2,3
- b) 2,3,4**
- c) 3,4,5
- d) 4,5,6
- e) 5,6,1

273. Biri iqtisadi qloballaşmanın sosial tēşkilinē aid deyil:

- a) qloballaşma milli özünūdērkīn artmasına tēsir göstērir**
- b) dūnya iqtisadi birliyi bütōv iqtisadi sistemē, vahid qlobal iqtisadi orqanizmē, çevrilir
- c) milli vē ūmumdūnya iqtisadi mūnasibētler bir-biri ilē yerlērini dēyişmēkdēdirlēr
- d) milli dōvlētlēr dōvlēt sērhdēlērī hūdudlarında iqtisadi fēallığa nēzarēt etmēk qabiliyyētini itirirlēr
- e) qlobal iqtisadiyyatın ēsasını transmilli korporasiyalar tēşkil etmēyē başlayır

274. İqtisadi qloballaşma tērēfdarlarının hər il toplaşdığı forum necē adlanır?

- a) Zalsburq Forumu
- b) Roma klubu
- c) Davos Forumu**
- d) Qara Blok
- e) Dūnya Forumu

275. Aşağıda göstērilēnlērdēn hansı transmilli qüvvēlērē aid deyil:

- a) beynēlxalq qeyri-hōkumēt tēşkilatları
- b) transmilli problemlēr vē siyasēt
- c) transmilli dōvlētlērarası tēşkilatlar
- d) milli dōvlētlēr**
- e) transmilli strukturlar

276. Modernləşmēnin bir vektoru olan vesternləşmē:

- a) qeyri-qērb sivilizasiyaları xalqları tērēfindēn qērb mēdēniyyēti dēyērlērinin alınması prosesidir**
- b) cēmiyyētdē mütērēqqi sosial-siyasi, iqtisadi, mēdēli bē in-tel-lektual dēyişikliklēr komrleksidir;
- c) modernləşmēdir
- d) qloballaşmadır

e) sadalananların hamısıdır

277. Qloballaşma:

- a) **bəşəriyyətin iqtisadi inteqrasiyası, ölkə və regionların bir-birindən asılılığının artmasıdır**
- b) iqtisadi artımdır
- c) qlobal problemlər dövrüdür
- d) bilik və informasiya dövrüdür
- e) beynəlmiləşmə dövrüdür

278. Qloballaşmanın müasir dalğası öz başlanğıcını:

- a) kapitalizmin klassik mərhələsindən
- b) feodalizmdən
- c) kommunizmdən
- d) **“soyuq müharibə” dövrünün bitməsindən**
- e) müstəmləkəçilik sistemindən götürür

279. Mədəniyyətin diskritivliyi nəyi ifadə edir

- a) **Mədəniyyətdə fasiləsizliyi**
- b) Fraqmentar mədəni tərəqqini
- c) mədəni təkamülü
- d) tənəzzül və tərəqqinin bir-birini şərtləndirməsini
- e) Heç birini

280. Sinkretizm nədir

- a) **Mədəniyyətdə vəhdət və bölünməzlik**
- b) mədəniyyətdə varislik
- c) Mədəni birliklərin qarşılıqlı təsiri
- d) mədəni normaların optimallığı
- e) bunların hamısı

281. “Şəbəkə cəmiyyət”inə aid olmayanı seçin:

- a) təhsil siyasətinin rolu və informasiyanın inkişafının praktik əhəmiyyəti artır
- b) yeni texnologiyalar hər yerdə biliklərin meydana gəlməsini və yayılmasını sürətləndirir
- c) dünya planetar məktəbə və kitabxanaya çevrilir
- d) yeni qlobal informasiya mədəniyyəti formalaşır
- e) **insanı cəmiyyətdən özgələşdirir**

282. “Qloballaşma iqtisadi inkişafın intensivləşməsidir” mövqeyindən çıxış edən metodoloji yanaşma hansıdır?

- a) **qlobal iqtisadi artım dövrü**
- b) qlobal multimədəni cəmiyyət dövrü
- c) qloballaşma solumun sistemli transformasiyasıdır
- d) qloballaşmanı mədəniyyət vəənənələrin dağılmasıdır
- e) antiqlobalistika

283. “Qloballaşma – mədəniyyətlərarası və geosiyasi münasibətlərin xüsusi keyfiyyətidir” – mövqeyindən çıxış edən metodoloji yanaşma hansıdır?

- a) qlobal iqtisadi artım dövrü
- b) **qlobal multimədəni cəmiyyət dövrü**
- c) qloballaşma solumun sistemli transformasiyasıdır
- d) qloballaşmanı mədəniyyət vəənənələrin dağılmasıdır
- e) antiqlobalistika

284. “Qloballaşma – dövlət suverenliyi və milli-mədəni integrasiya prinsiplərinə söykənən ənənəvi siyasi qaydaların dağılmasıdır” – mövqeyindən çıxış edən metodoloji yanaşma hansıdır?

- a) qlobal iqtisadi artım dövrü
- b) qlobal multimədəni cəmiyyət dövrü
- c) **qloballaşma solumun sistemli transformasiyasıdır**
- d) qloballaşmanı mədəniyyət vəənənələrin dağılmasıdır
- e) antiqlobalistika

285. Qloballaşmaya münasibətdə “qlobal multimədəni cəmiyyət dövrü” adlanan metodoloji yanaşmaya aid olmayanı seçin

- a) qloballaşma əsrlərlə qurulan mədəni sərhədləri silir
- b) qloballaşma mədəniyyətlərarası və geosiyasi münasibətlərin xüsusi keyfiyyətidir
- c) dünya nisbətən kiçik sistemlərin – mədəni-etniki sivilizasiyaların münaqişə arenasına çevrilir
- d) **qloballaşma dövlət suverenliyi və milli-mədəni integrasiya prinsiplərinə söykənən ənənəvi siyasi qaydaların dağılmasıdır**
- e) qloballaşma dünyada münaqişəliyin artmasına səbəb olur

286. Qloballaşmanın cəmiyyətin əksiyasətləşməsi vəəkstənzim–lənməsi prosesi kimi səciyyələndirilməsi hansı konsepsiya iləli sürülür?

- a) “şəbəkə cəmiyyəti”;
- b) **“risk cəmiyyəti”;**
- c) “informasiya cəmiyyəti”;
- d) “rifah cəmiyyəti”;
- e) “postindustrial cəmiyyət”.

287. Qlobal iqtisadiyyatı bütün planet miqyasında real zaman rejimində işləmək qabiliyyəti olan vahid iqtisadi sistem kimi xarakterizə edən mütəfəkkir kimdir?
- a) R.Darendorf
 - b) S.Hantinqton
 - c) U.Bek
 - d) O.Lafonten
 - e) **M.Kastels**
288. "Antiqllobalizm" hərəkatının məqsədi nədir:
- a) **varlı ölkələrdə cəmləşmiş maddi vəsait və ehtiyatları yenidən bölüşdürərək ədaləti bərpa etmək;**
 - b) yeni informasiya texnologiyalarını inkişaf etdirmək
 - c) demoqrafik problemləri həll etmək
 - d) cinayətkarlıqla mübarizə aparmaq
 - e) miqrasiyaların qarşısını almaq
289. BMT-nin 1992-ci ildə Rio-de-Janeyroda çağırılmış konfransında hansı sənəd imzalanmışdır:
- a) **«Davamlı inkişaf konsepsiyası»**
 - b) "Bizim gələcəyimiz"
 - c) "Ədalət naminə səfərbərlik"
 - d) "Planetin dostları"
 - e) "Artımın hədləri"
290. S.Hantinqtona görə, qloballaşma nəticəsində dünya neçə mədəni-etniki sivilizasiyanın münaqişə səhnəsinə çevriləcəkdir:
- a) 5;
 - b) 4;
 - c) **8**
 - d) 10;
 - e) 15
291. Qloballaşmanı solumun sistemli transformasiyası kimi səciyyələndirən tədqiqatçılar diqqəti onun hansı aspekti üzərində cəmləşdirirlər:
- a) iqtisadi
 - b) **siyasi**
 - c) mədəni
 - d) psixoloji
 - e) ekoloji

292. Öz maddi və mədəni sərvətlərini orta istehlakçının tələblərinə uyğunlaşdıran mədəniyyətə nə deyilir:
- a) **kütləvi**
 - b) elitar
 - c) xalq
 - d) gənclər
 - e) submədəniyyət
293. Qeyri-qərb sivilizasiyaları xalqları tərəfindən qərb mədəniyyəti dəyərlərinin alınmasına nə deyilir:
- a) modernləşmə
 - b) **vesternləşmə**
 - c) qloballaşma
 - d) unifikasiya
 - e) beynəlmiləşmə
294. S.Hantinqtona görə, qloballaşma:
- a) **mülmədəni cəmiyyət dövrüdür**
 - b) qlobal iqtisadi artım dövrüdür
 - c) ənənəvi siyasi qaydaların dağılması dövrüdür
 - d) qlobal problemlərin kəskinləşməsi dövrüdür
 - e) informasiya dövrüdür
295. Qlobal sosial strukturun tərkibinə aşağıdakılardan hansılar daxildir? 1.Qlobal elita. 2.Qlobal kütlə. 3.Qlobal orta sinif. 4.Milli dövlət. 5.Transmilli intellektual elita. 6.Beynəlxalq təşkilatlar.
- a) 1,2,3
 - b) 2,4,6
 - c) **1,3,5**
 - d) 3,4,6
 - e) 2,3,5
296. Qloballaşmanı solumun sistemli transformasiyası kimi nəzərdən keçirən metodoloji yanaşmaya aid olmayanı seçin:
- a) qloballaşma konstruktiv xarakter daşıyan “artım hüdudlarını” axtarır
 - b) **qloballaşma əsrlərlə qurulan mədəni sərhədləri silir, identikliyi dağıdır**
 - c) qloballaşma siyasi sahədə baş verən dəyişiklikləri nəzərdən keçirir
 - d) ənənəvi siyasi məkanın dağıldığı bir şəraitdə hakimiyyət transmilli korporasiyalar, beynəlxalq və qeyri-hökumət təşkilatların əlinə keçir
 - e) qloballaşma prosesində ənənəvi siyasi idarəetmə alətləri durmadan zəifləyir və hakimiyyət vakuumu əmələ gəlir

297. S.Hantinqton qloballaşmaya münasibətdə hansı metoloji mövqedən çıxış etmişdir?

- a) qlobal iqtisadi artım dövrü
- b) qlobal multimedəni cəmiyyət dövrü**
- c) qloballaşma solumun sistemli transformasiyasıdır
- d) qloballaşmanı mədəniyyət vəənənələrin dağılmasıdır
- e) antiqlobalistika

298. Hansı mütəfəkkir müasir cəmiyyəti “şəbəkə cəmiyyəti” adlandırmışdır?

- a) M.Kastels**
- b) R.Darendorf
- c) U.Bek
- d) O.Lafonten
- e) B.Klinton

299. Qloballaşmanın narahatlıq doğurduğu məsələ hansıdır

- a) qloballaşma – istehsalçılarla bilik əldə edənlər arasında sərhədləri aradan qaldırır
- b) qloballaşdırma – mədəni müxtəlifliyi sürətlə məhdudlaşdırır**
- c) qloballaşmada cəmiyyət – öyrədən cəmiyyətə çevrilir
- d) qloballaşma yaradıcılıq üçün geniş imkanlar açır
- e) qloballaşma – gündəlik həyatda insan fəaliyyətinin, sosial-iqtisadi münasibətlərin tərkib hissəsinə çevrilmişdir

300. Qloballaşmanın hansı metodoloji yanaşmasında siyasi sahədə baş verən dəyişikliklərə diqqət yetirilir?

- a) qlobal iqtisadi artım dövrü
- b) qlobal multimedəni cəmiyyət dövrü
- c) qloballaşma solumun sistemli transformasiyasıdır**
- d) qloballaşmanı mədəniyyət vəənənələrin dağılmasıdır
- e) antiqlobalistika